
Pla de prevenció de riscos laborals

PID_00267929

Jaume Abat Dinarès

Temps mínim de dedicació recomanat: 4 hores

Jaume Abat Dinarès

Tècnic superior en prevenció de riscos laborals i llicenciat en Ciències Empresariales, és a més, enginyer tècnic industrial i professor consultor de la Universitat Oberta de Catalunya.

L'encàrrec i la creació d'aquest recurs d'aprenentatge UOC han estat coordinats pel professor: August Francesc Corrons Giménez (2019)

Primera edició: setembre 2019
© Jaume Abat Dinarès
Tots els drets reservats
© d'aquesta edició, FUOC, 2019
Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona
Realització editorial: FUOC

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit dels titulars dels drets.

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. Integració de la prevenció de riscos laborals	7
1.1. Base legal	7
1.2. Abast de la integració	9
1.3. Guia tècnica per a la integració de la prevenció de riscos laborals en el sistema general de gestió de l'empresa	12
2. Sistema de gestió de la prevenció de riscos laborals	14
2.1. Introducció	14
2.2. Conceptuació del sistema de gestió de la prevenció de riscos laborals	14
2.3. Sistemes normalitzats de gestió de la prevenció	17
2.3.1. Directrius de l'OIT sobre sistemes de gestió de la seguretat i la salut en el treball	18
2.3.2. Sistemes de gestió de la seguretat i salut en el treball, OHSAS 18001:2007	20
2.3.3. Norma ISO 45001, sistemes de gestió de la seguretat i salut en el treball	23
2.4. Directrius per a la gestió preventiva en les pimes	25
3. Pla de prevenció de riscos laborals	27
3.1. Aspectes generals	27
3.2. Contingut del pla	28
3.3. Activitats preventives bàsiques	29
3.3.1. Avaluació de riscos i planificació de l'activitat preventiva	30
3.3.2. Mesures per eliminar o reduir els riscos	30
3.3.3. Informació i formació dels treballadors	31
3.3.4. Consulta i participació dels treballadors	32
3.3.5. Vigilància de la salut	32
3.3.6. Protecció específica de determinats col·lectius de treballadors	33
3.3.7. Protecció dels treballadors cedits per empreses de treball temporal	33
3.3.8. Actuacions enfront d'emergències	34
3.3.9. Actuacions enfront de riscos greus i imminents	34
3.3.10. Recerca d'accidents i altres danys per a la salut	35
3.3.11. Coordinació d'activitats empresarials	35

3.3.12. Auditories	36
3.3.13. Documentació	36
3.4. Procediments generals o operatius	40
3.4.1. Estructura d'un procediment	40
3.4.2. Llistat de possibles procediments	41
3.5. Exemple de contingut d'un pla de prevenció de riscos laborals	43

Introducció

L'**article 16** de la **Llei 31/1995**, de 8 de novembre, de Prevenció de Riscos Laborals (d'ara endavant, LPRL), assenyala que:

«La prevenció de riscos laborals haurà d'integrar-se en el sistema general de gestió de l'empresa, tant en el conjunt de les seves activitats com en tots els seus nivells jeràrquics, a través de la implantació i aplicació d'un pla de prevenció de riscos laborals al qual es refereix el paràgraf següent.

Aquest pla de prevenció de riscos laborals haurà d'incloure l'estructura organitzativa, les responsabilitats, les funcions, les pràctiques, els procediments, els processos i els recursos necessaris per realitzar l'acció de prevenció de riscos en l'empresa, en els termes que reglamentàriament s'estableixin».

El Pla de prevenció de riscos laborals, segons l'**article 2.1 del Reial decret 39/1997**, de 17 de gener, pel qual s'aprova el Reglament dels serveis de prevenció (d'ara endavant, RSP), és:

«L'eina a través de la qual s'integra l'activitat preventiva de l'empresa en el seu sistema general de gestió i s'estableix la seva política de prevenció de riscos laborals.

El Pla de prevenció de riscos laborals ha de ser aprovat per la direcció de l'empresa, assumit per tota la seva estructura organitzativa, en particular per tots els seus nivells jeràrquics, i conegut per tots els seus treballadors».

Aquests dos articles posen de manifest la importància que té la gestió de la prevenció de riscos laborals dins de les empreses, que ha de materialitzar-se en un pla de prevenció de riscos laborals.

Aquest mòdul està dedicat a aquest pla de prevenció, que s'aborda després d'analitzar breument els conceptes d'integració de la prevenció i de sistema de gestió de la prevenció de riscos laborals.

Objectius

Els estudiants, en acabar l'estudi del mòdul, han d'haver aconseguit els objectius següents:

- 1.** Aprofundir en l'abast de la integració de la prevenció de riscos laborals.
- 2.** Conèixer els diferents sistemes de gestió de la prevenció de riscos laborals que avui dia existeixen al mercat.
- 3.** Conèixer l'abast i la utilitat del Pla de prevenció de riscos laborals.
- 4.** Adquirir els coneixements essencials del contingut del Pla de prevenció de riscos laborals.
- 5.** Ser capaços de seleccionar els procediments que són necessaris en cada cas.
- 6.** Redactar un Pla de prevenció de riscos laborals.

1. Integració de la prevenció de riscos laborals

1.1. Base legal

El **RSP** va ser la primera norma que de manera directa va introduir el tema de la integració de la prevenció de riscos laborals en el sistema de gestió de l'empresa; així, a l'**article 1** va disposar que:

«la prevenció de riscos laborals, com a actuació a desenvolupar dins de l'empresa, haurà d'integrar-se en el conjunt de les seves activitats i decisions; tant en els processos tècnics, en l'organització del treball i en les condicions en què aquest es presti, com en la línia jeràrquica de l'empresa, inclosos tots els seus nivells».

I afegia que:

«la integració de la prevenció en tots els nivells jeràrquics de l'empresa implica l'atribució a tots ells i l'assumpció per aquests de l'obligació d'incloure la prevenció de riscos en qualsevol activitat que realitzin o ordenin i en totes les decisions que adoptin».

A partir d'aquesta premissa, el **Reglament** desenvolupava les següents línies fonamentals de l'acció de l'empresa en matèria de prevenció de riscos laborals:

- L'establiment d'una acció de prevenció de riscos integrada en l'empresa, que suposava la implantació d'un pla de prevenció de riscos, que incloïa l'estructura organitzativa, la definició de funcions, les pràctiques, els procediments, els processos i els recursos necessaris per dur a terme aquesta acció.
- La posada en pràctica de tota acció preventiva, que requeria el coneixement de les condicions de cadascun dels llocs de treball per identificar i evitar els riscos i avaluar els que no puguin evitar-se.
- La planificació de l'activitat preventiva, la necessitat de la qual posi de manifest el resultat de l'avaluació de riscos.
- L'adopció d'una modalitat organitzativa de la prevenció per desenvolupar l'activitat preventiva dins de l'empresa.

No obstant això, el capítol 1 del Reglament, que incloïa la integració de la prevenció, va tenir poca acollida i les empreses, en general, seguien contractant la prevenció a serveis de prevenció aliens, que no podien, com és lògic, efectuar una adequada integració de la prevenció des de fora de l'empresa.

La **Llei 54/2003**, de 12 de desembre, de Reforma del Marc Normatiu de la Prevenció de Riscos Laborals va assenyalar com un dels seus objectius:

«reforçar la necessitat d'integrar la prevenció de riscos laborals en els sistemes de gestió de l'empresa».

El capítol 1 d'aquesta llei va modificar diversos articles de la LPRL per ressaltar la importància de la integració de la prevenció de riscos laborals a l'empresa.

Amb aquesta finalitat, es modifica l'**article 14.2** per destacar que en el marc de les seves responsabilitats, l'empresari realitzarà la prevenció de riscos laborals mitjançant la integració de l'activitat preventiva a l'empresa, la qual cosa es concretarà en la implantació i aplicació d'un pla de prevenció de riscos laborals. Aquesta responsabilitat de l'empresari es desenvoluparà mitjançant el seguiment permanent de l'activitat preventiva amb la finalitat de perfeccionar de manera contínua les activitats d'identificació, avaluació i control de riscos.

Així mateix, es modifica l'**article 16** per subratllar el deure d'integrar la prevenció en el sistema de gestió de l'empresa, tant en el conjunt de les seves activitats com en tots els seus nivells jeràrquics, precisament a través de la implantació i aplicació d'un pla de prevenció de riscos laborals el contingut dels quals es determina. Per a la gestió i aplicació d'aquest pla són instruments essencials l'avaluació de riscos laborals i la planificació de l'activitat preventiva.

Es completen les modificacions tendents a aconseguir una efectiva integració de la prevenció en l'empresa amb els canvis en els articles 23 i 31.

A l'**article 23** s'incorporarà com a primer document que ha d'elaborar l'empresari, mitjançant el qual s'articularà tota l'acció preventiva, el Pla de prevenció de riscos laborals, amb el benentès que un mer document no assegura la integració de la prevenció a l'empresa i que el realment eficaç és la seva gestió i aplicació real i efectiva a l'empresa.

A l'**article 31** es ressalta com a pròpia i primordial la competència tècnica dels serveis de prevenció i és una matèria en la qual, en conseqüència, hauran d'estar en condicions de proporcionar a l'empresa l'assessorament i el suport que necessiti en funció dels tipus de risc existents, no només el disseny sinó també la implantació i l'aplicació del Pla de prevenció de riscos laborals. S'estableix igualment amb claredat, com a comesa dels serveis de prevenció, l'assessorament i suport per a la posterior planificació de l'activitat preventiva.

S'incorpora un nou article i una nova disposició addicional per disposar que la presència al centre de treball dels recursos preventius de l'empresari, qualsevol que sigui la modalitat d'organització d'aquests recursos, serà necessària en determinats supòsits i situacions d'especial risc i perillositat, per la qual cosa hauran de romandre aquests recursos preventius al centre de treball durant el temps en el qual es mantingui la situació que determini la seva presència.

Així mateix, recorda que la integració de la prevenció de riscos laborals en l'empresa s'ajustarà a l'establert als **articles 36 i 39** d'aquesta llei, sobre competències i facultats dels delegats de prevenció i del Comitè de Seguretat i Salut.

Per la seva banda, el **Reial decret 604/2006, de 19 de maig**, pel qual es modifica el RSP, perfila totes les característiques de l'esmentada integració:

- En primer lloc, es procedeix a l'adaptació de la regulació continguda en el RSP, sobre la integració de l'activitat preventiva a l'empresa i el Pla de prevenció de riscos laborals, a l'establert per la Llei 54/2003, de 12 de desembre, en aclarir i destacar la necessitat que l'activitat preventiva dins de l'empresa ha d'integrar-se dins del seu sistema general de gestió, i es precisa l'àmbit al qual s'estén aquesta integració i l'instrument que ha de servir per a això, mitjançant la implantació i l'aplicació del Pla de prevenció de riscos laborals. Referent a això, amb la finalitat de reforçar la finalitat perseguida per la indicada reforma legislativa, s'estableix el deure dels treballadors i els seus representants de contribuir a aquesta integració i col·laborar en l'adopció i el compliment de les mesures preventives, per a això s'estableixen mesures de reforç de la participació a través de la consulta sobre la implantació i aplicació del Pla de prevenció de riscos laborals, l'avaluació de riscos, la planificació preventiva i l'organització preventiva. Així mateix, es desenvolupen les previsions de la LPRL, quant a la naturalesa i el contingut mínim del Pla de prevenció de riscos laborals. I amb el mateix objectiu de precisar i assegurar una autèntica integració de l'activitat preventiva dins de l'empresa, s'aborda la modificació d'alguns aspectes relacionats amb les entitats especialitzades que actuen com a serveis de prevenció, per la qual cosa es dona una nova redacció a l'**article 19 del RSP** i es modifica parcialment la redacció de l'**article 20**.
- En segon lloc, es desenvolupa la presència dels recursos preventius que regula el nou **article 32 bis de la LPRL** mitjançant la introducció d'un nou article 22 bis en el RSP, fonamentalment per establir les activitats o processos perillosos o amb riscos especials que, com un dels supòsits que determinen aquesta presència, requereix aquest desenvolupament. A aquest efecte, es recull una relació d'activitats o treballs en els quals estadísticament es concentren els majors índexs de sinistralitat, la qual cosa fonamenta en definitiva l'obligatorietat de l'aplicació d'una mesura d'aquesta naturalesa, i això sense perjudici que s'estableixi l'aplicabilitat pròpia d'altres reglamentacions que contemplen disposicions específiques per a determinades activitats, processos, operacions, treballs, equips o productes que es relacionen de manera no exhaustiva en el nou **article 22 bis 8** que s'introdueix en el Reglament i que han de regir-se per aquesta reglamentació, que conté nivells de garantia que fan innecessari en tals casos el recurs a la presència regulada en aquest article.

1.2. Abast de la integració

Tenint en compte el que es disposa al **article 1 del RSP**,

Enllaços recomanats

Als següents enllaços trobareu les normes citades, en les quals els articles esmentats han de ser analitzats amb deteniment: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=boe-a-1995-24292>, <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=boe-a-1997-1853>.

Nota

Tant la LPRL com el RSP seran esmentats, en aquest mòdul, en nombroses ocasions; heu d'acudir als enllaços citats per analitzar, en cada cas, la qüestió exposada.

« 1. La prevenció de riscos laborals, com a actuació a desenvolupar dins de l'empresa, haurà d'integrar-se en el seu sistema general de gestió, comprnent tant el conjunt de les activitats com tots els seus nivells jeràrquics, a través de la implantació i aplicació d'un pla de prevenció de riscos laborals l'estructura i contingut dels quals es determinen a l'article següent.

La integració de la prevenció en el conjunt de les activitats de l'empresa implica que ha de projectar-se en els processos tècnics, en l'organització del treball i en les condicions en què aquest es presti.

La seva integració en tots els nivells jeràrquics de l'empresa implica l'atribució a tots ells, i l'assumpció, per part d'aquests, de l'obligació d'incloure la prevenció de riscos en qualsevol activitat que realitzin o ordenin i en totes les decisions que adoptin.

2. Els treballadors i els seus representants hauran de contribuir a la integració de la prevenció de riscos laborals a l'empresa i col·laborar en l'adopció i el compliment de les mesures preventives a través de la participació que se'ls reconeix en el capítol V de la LPRL.

La participació a la qual es refereix el paràgraf anterior inclou la consulta sobre la implantació i aplicació del Pla de prevenció de riscos laborals de l'empresa, l'avaluació dels riscos i la consegüent planificació i organització preventiva si escau, així com l'accés a la documentació corresponent, en els termes assenyalats en els articles 33 i 36 de la LPRL.

3. L'activitat preventiva de l'empresa es desenvoluparà a través d'alguna de les modalitats previstes en el capítol III d'aquest reial decret».

La integració de la prevenció aconseguirà els aspectes següents:

a) Integració de la prevenció en la direcció de l'empresa

La direcció ha d'assumir la seva responsabilitat general en matèria de prevenció de riscos laborals i actuar en conseqüència, per la qual cosa obligarà a assumir a tota la línia jeràrquica la responsabilitat que a cadascun d'ells li correspon en funció del nivell en el qual es trobi.

Referent a això, cal recordar l'**article 14.4 de la LPRL**, que disposa que:

«Les obligacions dels treballadors establertes en aquesta Llei, l'atribució de funcions en matèria de protecció i prevenció a treballadors o serveis de l'empresa i el recurs al concert amb entitats especialitzades per al desenvolupament d'activitats de prevenció complementaran les accions de l'empresari, sense que per això l'eximeixin del compliment del seu deure en aquesta matèria, sense perjudici de les accions que pugui exercitar, si escau, contra qualsevol altra persona».

b) Integració de la prevenció en els treballadors

Els treballadors també formen part de l'empresa i, per tant, la seva actuació influirà en les condicions de treball.

L'**article 29.4 de la LPRL** ens recorda que el treballador, d'acord amb la seva formació i seguint les instruccions de l'empresari, haurà de cooperar amb l'empresari perquè aquest pugui garantir unes condicions de treball que siguin segures i que no comportin riscos per a la seguretat i la salut dels treballadors.

D'altra banda, l'**article 33 de la LPRL** ens recorda l'obligació empresarial de consultar amb els treballadors, amb la deguda antelació, l'adopció de les decisions relatives a qualsevol acció que pugui tenir efectes substancials sobre la seva seguretat i salut. No hi ha dubte que la consulta real als treballadors

d'una acció que ha de desenvolupar l'empresari, l'estudi efectiu d'aquesta acció, l'acceptació d'aquesta acció o de la proposta de modificació si escau, efectuada pels treballadors, i l'estudi definitiu per part de l'empresari són una manifestació clara de la integració de la prevenció de riscos laborals en la gestió general de l'empresa.

Aquesta consulta, com és lògic, va precedida d'una actuació prèvia del servei de prevenció. Cal no confondre la intervenció tècnica del servei de prevenció amb el dret de participació que tenen els treballadors i els seus representants legals.

c) Integració de la prevenció en les activitats potencialment perilloses

Les activitats potencialment perilloses són d'entrada les que més accidents produeixen i en les quals en moltes ocasions menys integració de la prevenció hi ha. Per aquesta raó, els treballadors han d'estar ben formats i especialment en aquestes activitats potencialment perilloses, no només en relació amb com han d'efectuar el treball sinó també respecte de la complexitat de la seva tasca.

Cal recordar que els **articles 32 bis de la LPRL i 22 bis del RSP** estableixen l'obligació de la presència d'un recurs preventiu en certs moments, que estan directament relacionats amb activitats potencialment perilloses.

d) Integració de la prevenció en la gestió del manteniment

A les empreses existeixen instal·lacions i equips que tenen una normativa específica de seguretat que tracta del manteniment, les revisions o comprovacions i les inspeccions que han de realitzar-se, segons cada cas.

Altres equips o instal·lacions no tenen normativa específica de seguretat, però sí que han de complir unes normes generals que podem trobar en reglaments com el de llocs de treball o el d'equips de treball.

El manteniment o la revisió d'instal·lacions i equips ha de fer-se tenint en compte que una instal·lació o equip en bon estat no només no deteriorarà les condicions de treball, sinó que millorarà l'eficàcia del sistema productiu.

Així, podem recordar l'**article 17 de la LPRL**, que estableix que:

«Quan la utilització d'un equip de treball pugui presentar un risc específic per a la seguretat i la salut dels treballadors, l'empresari adoptarà les mesures necessàries amb la finalitat que:

- La utilització de l'equip de treball quedi reservada als encarregats d'aquesta utilització.
- Els treballs de reparació, transformació, manteniment o conservació siguin realitzats pels treballadors específicament capacitats per a això».

L'avaluació de riscos ha de determinar la necessitat, o no, de realitzar un determinat manteniment i quines mesures han de prendre's en efectuar-lo.

Així mateix, cal recordar que les actuacions de manteniment o revisió han de ser registrades i documentades. L'article 23 de la LPRL assenyala que:

«L'empresari haurà d'elaborar i conservar a la disposició de l'autoritat laboral (entre altres documentacions) l'avaluació dels riscos per a la seguretat i la salut en el treball, inclòs el resultat dels controls periòdics de les condicions de treball i de l'activitat dels treballadors».

i) Integració de la prevenció en la gestió dels canvis

A l'empresa es produeixen constantment canvis que poden incidir sobre les condicions de seguretat i salut en el treball (SST). Els més freqüents són els deguts a:

- contractació de personal o canvi de lloc de treball
- adquisició de productes
- contractació d'obres i serveis

Per a una adequada integració de la prevenció de riscos laborals en la gestió de l'empresa, aquesta ha de tenir en compte els canvis citats i establir procediments que prevegin per a cada tipus de canvi:

- Les condicions a les quals ha d'ajustar-se el canvi.
- Les funcions de la unitat a la qual correspon gestionar el canvi.
- La intervenció del servei de prevenció en el canvi.
- La intervenció dels representants legals dels treballadors.

1.3. Guia tècnica per a la integració de la prevenció de riscos laborals en el sistema general de gestió de l'empresa

La disposició addicional única del Reial decret 604/2006, pel qual es modifica el RSP, estableix que:

«l'Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball, d'acord amb l'establert a l'article 5.3 d'aquest Reglament, elaborarà i mantindrà actualitzada una guia tècnica sobre la integració de la prevenció de riscos laborals en el sistema general de gestió de l'empresa».

I afegeix que:

«aquesta guia proporcionarà informació orientativa que pugui facilitar a l'empresari el disseny, la implantació, l'aplicació i el seguiment del pla de prevenció de riscos laborals de l'empresa, en particular quan es tracti de petites i mitjanes empreses i, dins d'aquestes, de les empreses de menys de sis treballadors que no desenvolupin activitats incloses a l'annex I del RSP».

La Guia comença introduint conceptes bàsics sobre els sistemes de gestió i sobre la integració de la prevenció en el sistema general de gestió de l'empresa, aborda el paper del Servei de Prevenció en relació amb la integració, dona orientacions pràctiques per facilitar la integració, tracta del Sistema de prevenció de riscos laborals, del Pla de prevenció de riscos laborals i de la seva interrelació i, finalment, efectua consideracions específiques per a les pimes i micro-empreses.

Cadascun dels temes subratllats constitueix un capítol de la Guia, com pot observar-se en el seu índex, que ha estat àmpliament desenvolupat per facilitar la identificació i l'accés als diferents i nombrosos conceptes abordats. Al seu torn, cada capítol acaba amb un «quadre-resum», en el qual se sintetitzen els continguts. La Guia finalitza amb un annex, en el qual s'ordenen els requisits aplicables a un Sistema de prevenció.

Nota

Cal entendre que avui dia, i en aplicació del **Reial decret 337/2010, de 19 de març**, que va modificar el RSP, el nombre de treballadors ha d'eleva-se a 10, o a 25, si aquests es localitzen en un únic centre de treball.

Enllaç recomanat

A l'enllaç següent trobareu la guia citada, que ha de ser objecte d'una anàlisi detallada: http://www.insht.es/inshtweb/contenidos/normativa/guiastecnicas/ficheros/guia_tecnica_integración.pdf.

2. Sistema de gestió de la prevenció de riscos laborals

2.1. Introducció

Segons l'Agència Europea per a la Seguretat i la Salut en el Treball, ningú posa avui en dubte que els sistemes de gestió de la seguretat i la salut en el treball són components essencials de qualsevol estratègia destinada a potenciar un entorn laboral més saludable i segur.

No obstant això, la pregunta és: quin és l'enfocament més efectiu? I la resposta no és uniforme.

L'Organització Internacional del Treball (OIT) ha publicat unes directrius relatives als sistemes de gestió de la seguretat i la salut en el treball, que propugnen la seva integració amb altres sistemes de gestió i en les quals s'afirma que la seguretat i salut en el treball haurien de ser part integrant de la gestió de qualsevol empresa. No obstant això, ara com ara no existeix un sistema normalitzat i universalment reconegut.

Les diferents organitzacions recorren a models diferents, reflex de la creixent complexitat i diversitat dels processos i condicions de treball. No obstant això, en molts casos, aquests sistemes són incomplets.

Algunes empreses, per exemple, centren la seva atenció en la prevenció d'accidents, però descuren les malalties relacionades amb el treball, mentre que unes altres compten amb objectius i estratègies clares, però s'obliden de les vies de comunicació necessàries per integrar les bones pràctiques de SST en el dia a dia de l'ambient de treball.

2.2. Conceptuació del sistema de gestió de la prevenció de riscos laborals

Segons la Guia tècnica abans esmentada, per a la integració de la prevenció de riscos laborals en el sistema general de gestió de l'empresa:

«S'entendrà com a Sistema de prevenció el sistema de gestió de la prevenció que resulta de la integració d'aquesta en el sistema general de gestió de l'empresa. El Sistema de prevenció és un subsistema dins del sistema de gestió de l'empresa i és el resultat de la integració de la prevenció en aquest últim. El Sistema de prevenció és, en definitiva, el propi sistema general de gestió de l'empresa una vegada s'ha incorporat efectivament als seus objectius el de "garantir la seguretat i salut dels treballadors" (i complir les obligacions empresarials en la matèria)».

En relació amb aquesta definició, segons la Guia tècnica, ha de tenir-se en compte:

- «Que l'objectiu del Sistema, de “garantir la seguretat i salut dels treballadors al seu servei i complir les obligacions empresarials en la matèria”, és un objectiu de millora contínua, ja que entre aquestes obligacions es troba la de “desenvolupar una acció permanent amb la finalitat de perfeccionar de manera contínua els nivells de protecció existents” (article 14.2 LPRL).
- Que l'activitat gestionada pel Sistema, la prevenció, tal com es defineix a l'article 4.1 de la LPRL, incorpora el “principi d'integració”: la prevenció no és una activitat addicional a la resta de les activitats de l'empresa, sinó un conjunt d'activitats o mesures adoptades o previstes en totes les seves fases d'activitat amb la finalitat d'evitar o disminuir els riscos.
- Que (en aplicació del principi d'integració) l'estructura del Sistema de prevenció coincideix, bàsicament, amb l'estructura organitzativa de l'empresa (del seu sistema general de gestió), sense perjudici dels canvis que puguin haver-se introduït per disposar de “recursos preventius especialitzats” (si escau, d'un Servei de prevenció propi). Òbviament, Sistema i Servei de prevenció no són sinònims».

La pròpia Guia reconeix que l'empresari té plena llibertat per dotar-se del Sistema de prevenció que cregui més eficaç, sempre que l'organització del sistema i les activitats preventives gestionades per ell compleixin els requisits legals aplicables, en funció de les característiques de l'empresa.

Els requisits aplicables a l'organització del sistema poden classificar-se en tres grups:

- els relatius a l'organització dels recursos especialitzats
- els referents a la integració de la prevenció en l'estructura organitzativa de l'empresa
- els relatius a la consulta i participació dels treballadors

I els requisits legals aplicables a les activitats preventives gestionades poden agrupar-se de la forma següent:

- Requisits relatius a l'avaluació dels riscos i planificació de la prevenció.
- Requisits dirigits a instaurar i mantenir unes condicions de treball sanes i segures (control de les condicions i forma de realització del treball, planificació de l'actuació enfront dels canvis).
- Requisits aplicables a les activitats preventives que afecten directament el treballador (informació, formació i vigilància de la salut).
- Requisits aplicables quan es produeix un dany o emergència (actuació enfront d'emergències, notificació i recerca de danys per a la salut).

La forma en la qual s'agrupin els requisits legals aplicables a un sistema de prevenció resulta indiferent, sempre que no es produeixin oblitats o omissions.

L'annex de la Guia presenta la següent ordenació d'aquests requisits amb les corresponents referències legals:

- 1) Organització dels recursos especialitzats.
- 2) Integració de la prevenció en l'estructura organitzativa.
- 3) Consulta i participació dels treballadors.
- 4) Avaluació dels riscos/planificació de la prevenció.
- 5) Control de les condicions i forma de realització del treball.
- 6) Actuació enfront dels canvis.
- 7) Formació i informació dels treballadors.
- 8) Vigilància de la salut dels treballadors.
- 9) Actuació enfront d'emergències.
- 10) Recerca de danys per a la salut.

Seguint la guia citada,

«En realitat, un Sistema de prevenció només pot considerar-se que està total i adequadament implantat quan compleix tots i cadascun dels requisits esmentats, tant quant a la seva organització (en relació amb la modalitat, la integració i la consulta), com quant a la seva actuació (en relació amb la planificació i “procedimentació”, si escau, de les mesures o activitats preventives legalment exigibles). En realitat, no obstant això, un Sistema de prevenció mai és quelcom “acabat i estàtic”, ja que, si està ben dissenyat, ha de tenir una certa autonomia (per exemple, per canviar un procediment) que li permeti corregir errors, adaptar-se als canvis i aprofitar les oportunitats de millora.

A la pràctica, pot entendre's que un Sistema de prevenció comença a actuar com a tal, encara que no estigui encara plenament dissenyat o implantat, a partir del moment en què, prèvia consulta amb els treballadors:

- S'ha fixat la modalitat d'organització i l'actuació dels recursos especialitzats (propis o aliens), i aquests estan en disposició de desenvolupar-la.
- S'ha definit com la prevenció s'integrarà en les funcions de les diferents unitats del Sistema de gestió de l'empresa (tot i que encara no s'hagi integrat en totes les activitats mitjançant les quals es desenvolupen aquestes funcions).
- S'ha realitzat l'avaluació inicial dels riscos i s'han planificat les activitats a realitzar (especialitzades o d'integració de la prevenció)».

Una vegada implantat, l'actuació del Sistema de prevenció segueix un procés cíclic que inclou les quatre fases següents:

- 1) La identificació i avaluació (inicial, periòdica o ocasional) dels riscos.
- 2) Efectuada l'avaluació dels riscos i a partir dels seus resultats, es realitza la planificació de l'activitat preventiva (de mesures –materials o organitzatives– i d'activitats per a la reducció i el control dels riscos).
- 3) A mesura que les activitats preventives van desenvolupant-se, ha de comprovar-se que la seva execució es realitza en la forma i les condicions planificades.
- 4) El cicle es tanca amb les necessàries activitats de control i millora de l'acció preventiva.

La Guia conclou assenyalant que:

«Un Sistema de prevenció es considerarà eficaç en la mesura en què sigui capaç d'aconseguir, en general, que les condicions de treball siguin “sanes i segures” i, en particular, que compleixin (o acabin complint en un termini raonable després de produir-se un canvi) els requisits legals aplicables i es mantinguin així al llarg del temps. El Sistema haurà de modificar-se si es mostra ineficaç o resulta possible millorar-lo, la qual cosa pot posar-se de manifest com a resultat dels controls abans esmentats o de les Auditories a les quals es refereixen l'article 30.6 de la LPRL i el Capítol 5 del RSP. Un Sistema de prevenció ha de modificar-se si mostra la seva incapacitat per aconseguir, en un temps raonable, un nivell d'eficàcia satisfactori; també pot haver-se de modificar si es produeix un canvi en les condicions per les quals el sistema va ser dissenyat que supera la seva “capacitat d'adaptació”. En qualsevol cas, és el propi sistema el que ha de revelar la necessitat d'una adaptació o modificació, encara que això també pugui posar-se de manifest a través de les citades auditories».

2.3. Sistemes normalitzats de gestió de la prevenció

A partir de la segona meitat dels anys noranta, els organismes de normalització d'alguns països van començar a desenvolupar normes sobre gestió de la seguretat i salut en el treball, i el 1999 un consorci d'organismes va desenvolupar les normes OHSAS (Sistemes de gestió de la seguretat i salut en el treball), de clara vocació internacional.

En l'àmbit internacional, l'OIT va decidir elaborar unes Directrius sobre sistemes de gestió de la seguretat i salut en el treball, que van ser publicades el 2001.

L'any 2018 es va aprovar la Norma ISO 45001. Les sigles ISO representen l'Organització Internacional per a l'Estandardització, que és l'organisme responsable de regular un conjunt de normes per a la fabricació, el comerç i la comunicació en totes les indústries i comerços del món.

La Norma ISO 45001 és la primera norma internacional que determina els requisits bàsics per implementar un Sistema de gestió de seguretat i salut en el treball, i que permet a les empreses desenvolupar-lo de forma integrada amb els requisits establerts en altres normes, com la Norma ISO 9001 (certificació dels Sistemes de gestió en qualitat) i la Norma ISO 14001 (certificació de Sistemes de gestió ambiental).

A Espanya, al juny de 1996, es van publicar les normes UNE EX sèrie 81900, que posteriorment van ser anul·lades:

- UNE 81900:1996 EX Prevenció de riscos laborals. Regles generals per a la implantació d'un sistema de gestió de la prevenció de riscos laborals (SGPRL).
- UNE 81901:1996 EX Prevenció de riscos laborals. Regles generals per a l'avaluació dels sistemes de gestió de prevenció de riscos laborals (SGPRL). Procés d'auditoria.
- UNE 81902:1996 EX Prevenció de riscos laborals. Vocabulari.
- UNE 81905:1997 EX Prevenció de riscos laborals. Guia per a la implantació d'un sistema de gestió de la prevenció de riscos laborals (SGPRL).

2.3.1. Directrius de l'OIT sobre sistemes de gestió de la seguretat i la salut en el treball

Aquestes directrius van ser elaborades l'any 2001 per l'OIT dins del Programa de seguretat i salut en el treball i medi ambient i van ser establertes en funció dels principis acordats per l'OIT en l'àmbit internacional i definits pels seus tres mandantes. Segons assenyala la introducció d'aquestes directrius,

«Aquest enfocament tripartit proporciona fortalesa, flexibilitat i bases adequades per al desenvolupament d'una cultura sostenible de la seguretat en les organitzacions.

Les recomanacions pràctiques d'aquestes directrius s'han establert per a l'ús dels responsables de la gestió de la seguretat i la salut en el treball. Aquestes recomanacions no tenen caràcter obligatori i no tenen per objecte substituir ni les lleis o reglaments nacionals ni les normes vigents. La seva aplicació no exigeix certificació.

L'ocupador té l'obligació de retre comptes i el deure organitzar la seguretat i salut en el treball. La posada en pràctica d'aquest sistema de gestió de la SST ofereix, entre altres, un enfocament útil per complir aquesta comesa. L'OIT ha elaborat aquestes directrius com un instrument pràctic que ajudi les empreses i les institucions competents a millorar continuament l'eficàcia de la SST».

En primer lloc, s'estableixen els objectius de les directives que haurien de contribuir a protegir als treballadors contra els perills i a eliminar les lesions, malalties, xacres, incidents i morts relacionades amb el treball. Així,

«En l'àmbit nacional, les directrius haurien de:

- 1) servir per crear un marc nacional per al sistema de gestió de la SST que de preferència compti amb el suport de lleis;
- 2) facilitar orientació per al desenvolupament d'iniciatives voluntàries, a fi i efecte de reforçar el compliment dels reglaments i normes amb vista a la millora contínua dels resultats de la SST, i
- 3) facilitar orientació sobre el desenvolupament tant de directrius nacionals com de directrius específiques sobre sistemes de gestió de la SST a fi de respondre de manera apropiada a les necessitats reals de les organitzacions, d'acord amb la seva grandària i la naturalesa de les seves activitats.

En l'àmbit de l'organització, les directrius proposen:

- a) facilitar orientació sobre la integració dels elements del sistema de gestió de la SST en l'organització com un component de les disposicions en matèria de política i de gestió, i
- b) motivar tots els membres de l'organització, i en particular els ocupadors, els propietaris, l'equip directiu, els treballadors i els seus representants, perquè apliquin els principis i mètodes adequats de gestió de la SST per a la millora contínua dels resultats de la SST».

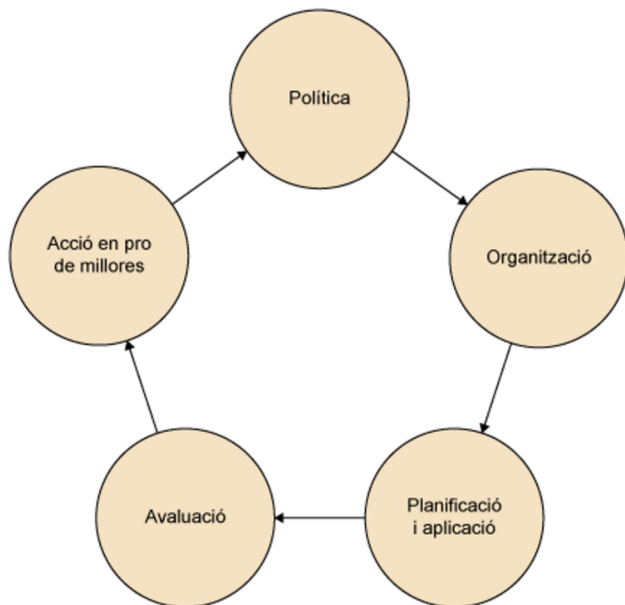
El document, en primer lloc, es refereix a la política nacional de cada país en matèria de prevenció de riscos laborals i, a partir d'ella, a les directrius que cada país hauria d'elaborar.

A partir d'aquí, ja entra en matèria, assenyalant que:

Enllaç recomanat

A l'enllaç següent trobareu aquestes directrius, que és aconsellable llegir: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/normativeinstrument/wcms_112582.pdf.

«La seguretat i la salut en el treball, incloent el compliment dels requeriments de la SST conforme a les lleis i reglamentacions nacionals, són la responsabilitat i el deure de l'ocupador. L'ocupador hauria de mostrar un lideratge i compromís ferm pel que fa a les activitats de SST en l'organització, i hauria d'adoptar les disposicions necessàries per crear un sistema de gestió de la SST, que inclogui els principals elements de política, organització, planificació i aplicació, avaluació i acció en pro de millores, tal com es mostra a la figura següent».

Cadascun d'aquests elements inclou les directrius pertinents, segons l'estructura següent:

1) Política

- política en matèria de la seguretat i la salut en el treball
- participació dels treballadors

2) Organització

- responsabilitat i obligació de retre comptes
- competències i capacitació
- documentació del sistema de gestió de la seguretat i la salut en el treball
- comunicació

3) Planificació i aplicació

- examen inicial
- planificació, desenvolupament i aplicació del sistema
- objectius en matèria de la seguretat i la salut en el treball
- prevenció dels perills
 - mesures de prevenció i control
 - gestió del canvi
 - prevenció, preparació i resposta respecte a situacions d'emergència
 - adquisicions

- contractació

4) Avaluació

- supervisió i mesura del desenvolupament
- recerca de les lesions, malalties, xacres i incidències relacionades amb el treball i els seus efectes en la seguretat i salut
- auditoria
- examen realitzat per l'adreça

5) Acció en pro de millores

- acció preventiva i correctiva
- millora contínua

2.3.2. Sistemes de gestió de la seguretat i salut en el treball, OHSAS 18001:2007

La primera norma OHSAS 18001 es va publicar el 1999 i es va sotmetre a una modificació important l'any 2007.

L'OHSAS 18001 és un estàndard voluntari que estableix els requisits per avaluar i certificar el sistema de gestió de la seguretat i salut en el treball. Proporciona a les empreses un model de sistema que permet identificar i avaluar els riscos en el treball i els requisits que la llei exigeix en cada cas. Així mateix, defineix la política, estructura organitzativa, les responsabilitats, els processos, procediments, recursos, etc., necessaris per desenvolupar, posar en pràctica, revisar i mantenir un sistema de gestió de SST.

L'OHSAS 18001 es basa en el cicle de millora contínua PDCA (planificar, fer, verificar, actuar) abans ja enunciat.

Aquest estàndard de la Sèrie d'avaluació de la seguretat i salut en el treball (OHSAS) especifica els requisits per a un sistema de gestió de la SST destinats a permetre que una organització controli els seus riscos per la SST i en millori l'acompliment. No estableix criteris d'acompliment de la SST ni proporciona especificacions detallades per al disseny d'un sistema de gestió corresponent.

Aquest estàndard OHSAS s'aplica a qualsevol organització que desitgi:

- 1) Establir un sistema de gestió de la SST per eliminar o minimitzar els riscos al personal i a altres parts interessades que podrien estar exposades a perills per la SST associats amb les seves activitats.

2) Implementar, mantenir i millorar de manera contínua un sistema de gestió de la SST.

3) Assegurar-se de la conformitat amb la seva política de SST establerta.

4) Demostrar la conformitat amb aquest estàndard OHSAS per a:

- la realització d'una autoavaluació i autodeclaració; o
- la recerca d'acceptació d'aquesta conformitat per les parts interessades en l'organització, com ara clients; o
- la recerca de confirmació de la seva autodeclaració d'una banda externa a l'organització; o
- la recerca de la certificació/registre del sistema de gestió de la SST per part d'una organització externa.

Tots els requisits d'aquest estàndard OHSAS tenen com a finalitat la incorporació a qualsevol sistema de gestió de la SST. El grau d'aplicació depèn de factors com ara la política de SST de l'organització, la naturalesa de les seves activitats i els riscos i la complexitat de les seves operacions.

La norma s'estructura en quatre parts:

1) Objecte i àmbit d'aplicació

2) Publicacions per a consulta

3) Termes i definicions

4) Requisits del sistema de gestió de la SST

Aquesta quarta part estableix els requisits de cadascun dels elements que componen el cicle de la millora contínua, concretament:

4.1. Requisits generals

4.2. Requisits de la SST

4.3. Planificació:

4.3.1. Identificació de perills, avaluació de riscos i determinació de controls

4.3.2. Requisits legals i altres requisits

4.3.3. Objectius i programes

4.4. Implementació i operació:

4.4.1. Recursos, funcions, responsabilitat i autoritat

4.4.2. Competència, formació i presa de consciència

4.4.3. Comunicació, participació i consulta:

4.4.3.1. Comunicació

4.4.3.2. Participació i consulta

4.4.4. Documentació

4.4.5. Control de documents

4.4.6. Control operacional

4.4.7. Preparació i resposta davant emergències

4.5. Verificació:

4.5.1. Mesura i seguiment de l'acompliment

4.5.2. Avaluació del compliment legal

4.5.3. Recerca d'incidents, no conformitat, acció correctiva i acció preventiva:

4.5.3.1. Recerca d'incidents

4.5.3.2. No conformitat, acció correctiva i acció preventiva

4.5.4. Control dels registres

4.5.5. Auditoria interna

4.6. Revisió per la direcció

L'estàndard OHSAS 18001:2007 va ser desenvolupat per ser compatible amb les normes sobre sistemes de gestió ISO 9001:2000 (qualitat) i ISO 14001:2004 (ambiental), amb la finalitat de facilitar la integració dels sistemes de gestió de la qualitat, ambiental i de seguretat i salut en el treball en les organitzacions, en cas de voler-ho fer.

I, d'altra banda, la segona edició d'aquest estàndard OHSAS va estar enfocada a proporcionar claredat sobre la primera edició, tenint en compte les disposicions de les normes ISO 9001, ISO 14001 i ILO-OSH, així com altres normes o publicacions sobre sistemes de gestió de la SST amb la finalitat de millorar la compatibilitat d'aquests estàndards per al benefici de la comunitat d'usuaris.

Tenint en compte aquestes dues premisses, l'OHSAS 18001:2007 conté dos annexos, en els quals s'efectuen correspondències:

- **Annex A** (informatiu). Correspondència entre l'estàndard OHSAS 18001:2007 i les normes ISO 14001:2004 i ISO 9001:2000.
- **Annex B** (informatiu). Correspondència entre OHSAS 18001, OHSAS 18002 i ILO-OHS 2001. Directrius sobre sistemes de gestió de la seguretat i salut en el treball.

2.3.3. Norma ISO 45001, sistemes de gestió de la seguretat i salut en el treball

El mes de març de 2018, es publica la norma ISO 45001 2018, que suposa l'anul·lació d'OHSAS 18001, per la qual cosa les organitzacions certificades disposen d'un període de tres anys, fins al 12 de març de 2021, per realitzar la transició.

La norma, en la seva introducció, fa un elogi dels sistemes de gestió de la SST assenyalant a l'apartat «Objectiu d'un sistema de gestió de la SST» que:

«El propòsit d'un sistema de gestió de la SST és proporcionar un marc de referència per gestionar els riscos i oportunitats per la SST. L'objectiu i els resultats previstos del sistema de gestió de la SST són prevenir lesions i deterioració de la salut relacionats amb el treball dels treballadors i proporcionar llocs de treball segurs i saludables; en conseqüència, és d'importància crítica per a l'organització eliminar els perills i minimitzar els riscos per la SST prenent mesures de prevenció i protecció eficaces.

Quan l'organització aplica mesures a través del seu sistema de gestió de la SST, millora el seu acompliment de la SST. Un sistema de gestió de la SST pot ser més eficaç i eficient quan pren accions primerenques per abordar oportunitats de millora de l'acompliment de la SST.

Implementar un sistema de gestió de la SST conforme a aquest document permet a una organització gestionar els seus riscos de la SST i millorar el seu acompliment de la SST. Un sistema de gestió de la SST pot ajudar a una organització a complir els seus requisits legals i altres requisits».

L'enfocament del sistema de gestió de la SST aplicat en aquesta norma es basa en el concepte, ja esmentat anteriorment, de planificar, fer, verificar i actuar (PHVA). Aquest document incorpora el concepte PHVA en un nou marc de referència, en el qual es té en compte:

- context de l'organització
 - qüestionis internes i externes
 - necessitats i expectatives dels treballadors i d'altres parts interessades
- lideratge i participació dels treballadors
- planificació
- suport i operació
- avaluació de l'acompliment
- millora

L'índex de la norma és el següent:

1. Objecte i àmbit d'aplicació
2. Referències normatives
3. Termes i definicions
4. Context de l'organització
 - 4.1. Comprensió de l'organització i del seu context
 - 4.2. Comprensió de les necessitats i expectatives dels treballadors i altres parts interessades
 - 4.3. Determinació de l'abast del sistema de gestió de la SST
 - 4.4. Sistema de gestió de la SST
5. Lideratge i participació dels treballadors
 - 5.1. Lideratge i compromís
 - 5.2. Política de la SST
 - 5.3. Rols, responsabilitats i autoritats en l'organització
 - 5.4. Consulta i participació dels treballadors
6. Planificació
 - 6.1. Accions per abordar riscos i oportunitats
 - 6.2. Objectius de la SST i planificació per assolir-los
7. Suport
 - 7.1. Recursos
 - 7.2. Competència
 - 7.3. Presa de consciència
 - 7.4. Comunicació
 - 7.5. Informació documentada
8. Operació
 - 8.1. Planificació i control operacional
 - 8.2. Preparació i resposta davant d'emergències
9. Avaluació de l'acompliment
 - 9.1. Seguiment, mesura, anàlisi i avaluació de l'acompliment
 - 9.2. Auditoria interna
 - 9.3. Revisió per la direcció
10. Millora
 - 10.1. Generalitats
 - 10.2. Incidents, no conformitats i accions correctives
 - 10.3. Millora contínua

Enllaç recomanat

A l'enllaç següent trobareu la norma citada, que ha de ser objecte de lectura detallada: <http://ergosourcing.com.co/wp-content/uploads/2018/05/iso-45001-norma-internacional.pdf>.

S'han publicat diferents articles dedicats a la implementació de la Norma ISO 45001; entre altres, l'editat per FREMAP, mútua col·laboradora amb la Seguretat Social núm. 61.

2.4. Directrius per a la gestió preventiva en les pimes

Per finalitzar l'estudi dels sistemes de gestió de la prevenció de riscos laborals, es considera convenient fer una referència al document «10 accions per ser un 10. Directrius per a la gestió preventiva en les PIMES», elaborat per l'INSST, que pot ser entès com un resum de tot aquest mòdul.

Tal com assenyala el pròleg del document:

«Aquestes directrius tenen com a objectiu proporcionar a l'empresari unes orientacions clares i senzilles per millorar les condicions de treball de la seva empresa. Això aportarà a la seva organització major valor i competitivitat.

Per a això, són necessàries la implicació de l'empresari en l'acció preventiva i la participació de tot el personal, el principal actiu de tota organització.

Aquest document sorgeix dels compromisos adquirits en l'Estratègia Espanyola de Seguretat i Salut en el Treball 2015-2020 amb la finalitat de promoure la integració de la prevenció de riscos laborals, especialment en les pimes (micro, petites i mitjanes empreses). S'inclou dins d'un conjunt d'accions que en aquesta direcció ha estat desenvolupant l'Institut Nacional de Seguretat i Salut en el Treball en els últims anys.

El document exclou de manera expressa l'esment a referències legals a fi de facilitar-ne la lectura i la comprensió. No obstant això, el seu contingut està basat en la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de Prevenció de Riscos Laborals (LPRL) i en el seu desenvolupament normatiu».

I afegeix en la seva introducció:

«Tothom a l'empresa té responsabilitats en prevenció de riscos laborals. No obstant això, l'empresari és el màxim garant que l'activitat laboral en l'empresa es desenvolupi en condicions de seguretat i salut. Això comporta el desenvolupament d'una sèrie d'actuacions preventives claus. La prevenció de riscos laborals ha d'estar organitzada i sistematitzada, igual que qualsevol altre aspecte de l'activitat empresarial.

Assumir i liderar la gestió de l'activitat empresarial incorporant els aspectes preventius evitarà accidents de treball, malalties professionals, danys i pèrdues materials derivats d'errors o imprevistos.

Els comportaments segurs i saludables dels treballadors depenen majoritàriament de l'interès mostrat pels directius i comandaments en el compliment del reglamentat i que els treballs es realitzin adequadament. Això repercuteix ineludiblement en la qualitat dels productes i processos, en la innovació i aportació d'idees de millora i, finalment, en l'eficiència i productivitat, factors d'excel·lència i de competitivitat.

A continuació, presentem una ajuda per identificar les 10 principals accions preventives que s'han de desenvolupar, qui pot ajudar a desenvolupar-les i com gestionar l'empresa integrant en el dia a dia pautes senzilles que garanteixin la seguretat i salut dels treballadors».

Aquestes actuacions són:

Enllaç recomanat

A l'enllaç següent trobareu l'esmentat article de FREMAP, que ha de ser objecte de lectura detallada: <https://prevencion.fremap.es/buenas%20prcticas/LIB.024%20-%20Guia%20Implementaci%C3%B3n%20ISO%2045001.pdf>.

Enllaços recomanats

Per aprofundir en el coneixement d'aquesta norma, s'aconsella analitzar el contingut dels enllaços següents: <https://prevencion.fremap.es/paginas/iso-45001.aspx>.
https://www.aenor.com/certificacion_documento/guidas-ebooks/aenor-guida-de-ayuda-para-la-migracion-iso-45001.pdf.

- **Acció 1:** Organitzeu la prevenció.
- **Acció 2:** Compteu amb els treballadors.
- **Acció 3:** Actueu enfront dels riscos.
- **Acció 4:** Faciliteu informació i formació als treballadors.
- **Acció 5:** Anticipeu-vos als canvis.
- **Acció 6:** Cuideu la salut dels treballadors.
- **Acció 7:** Investigueu els danys per evitar-ne la repetició.
- **Acció 8:** Prevegeu l'actuació enfront de les emergències.
- **Acció 9:** Verifiqueu que esteu fent les coses bé.
- **Acció 10:** Gestioneu eficaçment la PRL, documenteu el necessari.

Enllaç recomanat

A l'enllaç següent trobareu el citat document, que ha de ser objecte d'anàlisi detallada: <http://www.insht.es/inshtweb/contenidos/documentacion/directricesparalaGestionPreventivaPYME.pdf>.

3. Pla de prevenció de riscos laborals

3.1. Aspectes generals

Tal com s'ha indicat anteriorment, l'**article 16 de la LPRL** assenyala que:

«La prevenció de riscos laborals haurà d'integrar-se en el sistema general de gestió de l'empresa, tant en el conjunt de les seves activitats com en tots els seus nivells jeràrquics, a través de la implantació i l'aplicació d'un pla de prevenció de riscos laborals».

Aquest pla ve definit per l'**article 2.1 del RSP** com:

«L'eina a través de la qual s'integra l'activitat preventiva de l'empresa en el sistema general de gestió i s'estableix la política de prevenció de riscos laborals».

Per a la gestió i aplicació del pla de prevenció de riscos laborals, el RSP ens recorda que són elements essencials l'**avaluació de riscos** i la **planificació de l'activitat preventiva**.

Un pla de prevenció de riscos laborals o de qualsevol altra matèria té fonamentalment quatre fases: **disseny, implantació, aplicació i revisió i millora**.

Normalment, abans del disseny, hi ha una fase d'anàlisi general de les característiques que té com a missió conèixer totes les característiques tècniques i humanes de l'empresa.

Vegem breument totes aquestes fases:

1) Dissenyar un pla consisteix essencialment en determinar els processos a través dels quals es desenvoluparà el pla i determinar l'organització que se sustentarà.

a) Processos:

- avaluació de riscos i planificació de la prevenció
- gestió dels canvis de les condicions de treball
- control de les condicions de treball i de l'activitat dels treballadors
- formació i informació dels treballadors
- vigilància de la salut dels treballadors
- actuació enfront d'emergències
- actuació enfront de riscos greus i imminents
- recerca dels danys per a la salut dels treballadors

b) Organització, funcions i responsabilitats de:

- l'organització de l'empresa
- l'organització específica en prevenció de riscos laborals
- l'organització dels treballadors

2) La fase d'implantació comprèn des que finalitza la fase de disseny fins que es disposa de les persones i dels mitjans materials necessaris per passar a aplicar el pla.

3) Una vegada implantat un pla, cal desenvolupar-lo (aplicar-lo) al llarg del temps, elaborant i executant programes d'activitat, i efectuar-ne un seguiment per verificar si les activitats s'han desenvolupat de la manera prevista.

4) El pla ha de ser revisat. Un pla pot complir-se (estar perfectament implantat i correctament desenvolupat) però ser ineficaç (no aconseguir els objectius previstos). Per aquesta raó, la seva revisió ens indicarà si resulta útil per aconseguir els objectius fixats. Al seu torn, aquesta revisió ajuda a l'objectiu de millora contínua, ja que d'una manera progressiva i gradual cada revisió servirà per avançar en la millora del sistema. Totes aquestes fases generaran una important documentació, que ha de ser conservada per a posteriors anàlisis. Però, a més, el pla és un document en si mateix, encara que cal tenir en compte que la documentació no és una finalitat, sinó un mitjà on es plasma l'acció preventiva de l'empresa. El pla, de conformitat amb l'article 23 de la LPRL, ha de ser elaborat i conservat a disposició de l'autoritat laboral.

3.2. Contingut del pla

Segons l'article 2.2 del RSP:

«El Pla de prevenció de riscos laborals haurà de reflectir-se en un document que es conservarà a disposició de l'autoritat laboral, de les autoritats sanitàries i dels representants dels treballadors, i inclourà, amb l'amplitud adequada a la dimensió i les característiques de l'empresa, els elements següents:

- a) La identificació de l'empresa, de la seva activitat productiva, el número i característiques dels centres de treball i el número de treballadors i les seves característiques amb rellevància en la prevenció de riscos laborals.
- b) L'estructura organitzativa de l'empresa, identificant les funcions i responsabilitats que assumeix cadascun dels seus nivells jeràrquics i les respectives vies de comunicació entre ells, en relació amb la prevenció de riscos laborals.
- c) L'organització de la producció quant a la identificació dels diferents processos tècnics i les pràctiques i els procediments organitzatius existents a l'empresa, en relació amb la prevenció de riscos laborals.
- d) L'organització de la prevenció a l'empresa, indicant la modalitat preventiva triada i els òrgans de representació existents.
- i) La política, els objectius i metes que en matèria preventiva pretén aconseguir l'empresa, així com els recursos humans, tècnics, materials i econòmics dels quals disposarà a aquest efecte».

Podríem dir que el Pla de prevenció de riscos laborals és un document que, després d'identificar clarament a l'empresa en tots els seus vessants, formalitza la política de prevenció de l'empresa, assenyala l'estructura organitzativa i de comunicació corresponent en identificar les funcions i responsabilitats de tots els nivells jeràrquics en aquesta matèria, estableix la modalitat organitzativa de prevenció de riscos laborals per la qual s'optarà i reuneix tots els procediments operatius necessaris en prevenció de riscos laborals per garantir la seguretat i la salut dels treballadors.

El Pla de prevenció de riscos laborals ha de ser aprovat per la direcció de l'empresa, assumit per tota la seva estructura organitzativa, en particular per tots els nivells jeràrquics, i conegut per tots els treballadors.

L'apartat 4 de l'article 2 del RSP afegeix que:

«Les empreses de fins a 50 treballadors que no desenvolupin activitats de l'annex I podran reflectir en un únic document el pla de prevenció de riscos laborals, l'avaluació de riscos i la planificació de l'activitat preventiva.

Aquest document serà d'extensió reduïda i fàcil comprensió, haurà d'estar plenament adaptat a l'activitat i mida de l'empresa i establirà les mesures operatives pertinents per realitzar la integració de la prevenció en l'activitat de l'empresa, els llocs de treball amb risc i les mesures concretes per evitar-los o reduir-los, jerarquitzades en funció del nivell de riscos, així com el termini per a la seva execució».

En relació amb aquest apartat, l'INSST va redactar una guia tècnica amb orientacions per a l'elaboració d'un document únic que contingui el Pla de prevenció de riscos laborals, l'avaluació de riscos i la planificació de l'activitat preventiva.

3.3. Activitats preventives bàsiques

Cal destacar, per la seva importància i complexitat, l'apartat anterior, la lletra c) de l'article 2.2 del RSP, dedicat a l'organització de la producció quant a la identificació dels diferents processos tècnics i les pràctiques i els procediments organitzatius existents a l'empresa, en relació amb la prevenció de riscos laborals. Per tant, ens hi centrarem, analitzant els procediments més significatius i la documentació que es relaciona amb cadascun d'ells.

S'entén per procediment (escrit o no, en general s'entén per pràctica un procediment no escrit) la forma especificada de realització d'una activitat (els procediments que desenvolupen detalladament la manera de dur a terme un determinat treball o tasca solen denominar-se instruccions o normes de treball).

El procediment ha d'incloure, com a mínim:

- Què ha de realitzar-se i com ha de fer-se (el mètode de realització).
- L'objectiu i, si poden predeterminar-se, altres precisions relatives a la planificació (quan ha de realitzar-se) i l'organització (qui ha de fer-la).

Enllaç recomanat

A l'enllaç següent trobareu la Guia tècnica de l'INSST per a la integració de la prevenció de riscos laborals en el sistema general de gestió de l'empresa, que té un capítol dedicat al Pla de prevenció de riscos laborals: http://www.insht.es/inshtweb/contenidos/normativa/guiastecnicas/ficheros/guia_tecnica_integración.pdf.

Enllaç recomanat

A l'enllaç següent trobareu la guia citada, que ha de ser objecte d'estudi: <http://www.insht.es/inshtweb/contenidos/normativa/guiastecnicas/ficheros/guiasimplificacionDocumental.pdf>.

- Les dades o resultats de l'activitat que han de registrar-se.

Vegem a continuació les característiques fonamentals de les activitats preventives bàsiques en relació amb les quals l'empresari ha de dissenyar el procediment pertinent.

Cal recordar que aquestes activitats preventives tenen el seu origen en l'**article 16.2 de la LPRL**.

3.3.1. Avaluació de riscos i planificació de l'activitat preventiva

1) Avaluació de riscos

La regulació bàsica de l'avaluació de riscos es troba recollida en la secció primera del capítol II del RSP.

2) Planificació de l'activitat preventiva

La regulació bàsica de la planificació de l'activitat preventiva es troba recollida en la secció segona del capítol II del RSP.

La planificació comprendrà, com a mínim, els elements següents:

- mitjans humans i materials necessaris
- assignació econòmica
- període de planificació amb les seves fases i prioritats
- mesures per eliminar o reduir els riscos
- actuacions relatives a la informació i formació dels treballadors
- actuacions relatives a la consulta i participació dels treballadors
- activitats de vigilància de la salut
- protecció de determinats col·lectius de treballadors especialment sensibles
- protecció de treballadors cedits per empreses de treball temporal
- actuacions enfront d'emergències
- actuacions enfront de riscos greus i imminents
- activitats de recerca d'accidents i d'altres danys per a la salut
- activitats de coordinació d'activitats empresarials

3.3.2. Mesures per eliminar o reduir els riscos

Hem de recordar de nou l'assenyalat a l'**article 16.2.b) de la LPRL**, segons el qual:

«Si els resultats de l'avaluació prevista en el paràgraf a) posessin de manifest situacions de risc, l'empresari realitzarà aquelles activitats preventives necessàries per eliminar o reduir i controlar aquests riscos».

Per la seva banda, el segon paràgraf de l'apartat a) del mateix article assenyala que:

«Quan el resultat de l'avaluació ho fes necessari, l'empresari realitzarà controls periòdics de les condicions de treball i de l'activitat dels treballadors en la prestació dels serveis per detectar situacions potencialment perilloses».

L'**article 17 de la LPRL** regula de forma general dos grups d'equips de gran importància en les empreses, els de treball i els de protecció individual.

En aquells casos en què fos necessari vigilar i controlar la realització de determinades activitats perilloses, l'empresari haurà de designar un recurs preventiu perquè estigui present en la realització de determinades activitats (**articles 32 bis de la LPRL i 22 bis del RSP**).

Amb independència de la normativa específica aplicable, ha de tenir-se en compte la normativa següent:

- **Reial decret 486/1997, de 14 d'abril**, pel qual s'estableixen les disposicions mínimes de seguretat i salut en els llocs de treball.
- **Reial decret 1215/1997, de 18 de juliol**, pel qual s'estableixen les disposicions mínimes de seguretat i salut per a la utilització dels equips de treball.
- **Reial decret 773/1997, de 30 de maig**, sobre disposicions mínimes de seguretat i salut relatives a la utilització dels equips de protecció individual.

Tot això sense oblidar les normes que regeixen la declaració CE de conformitat de màquines, equips de treball i equips de protecció individual.

Finalment, cal recordar l'**article 41 de la LPRL**, que inclou les obligacions que han de tenir-se en compte si s'adquireix maquinària nova, equips de treball, eines o productes.

3.3.3. Informació i formació dels treballadors

1) Informació dels treballadors

La regulació bàsica de la informació que l'empresari ha de donar als seus treballadors en matèria de prevenció de riscos laborals està recollida a l'**article 18 de la LPRL**.

Cal recordar que l'últim apartat de l'**article 41 de la LPRL** ens recorda que la informació ha de ser facilitada en termes que siguin comprensibles per als treballadors.

2) Formació dels treballadors

La regulació bàsica de la formació que l'empresari ha de donar als seus treballadors en matèria de prevenció de riscos laborals està recollida al **article 19 de la LPRL**.

La formació a la qual es refereix aquest article és la general que ha de rebre tot treballador. No obstant això, hi ha treballs i treballadors que requereixen formacions específiques, pel lloc on es presta el servei, pel treball que ha de realitzar-se, per la maquinària que s'utilitza o pel producte que es manipula.

Així mateix, hi ha treballs que requereixen acreditacions, certificacions o capacitacions provades.

En tots els casos, l'empresari ha de facilitar l'adquisició de formació i documentar-la.

A més, la Llei regula un nivell de formació determinat per als supòsits següents:

- Personal encarregat de les emergències (article 20 de la LPRL).
- Delegats de prevenció (article 37 de la LPRL).
- Persones designades per desenvolupar l'activitat preventiva a l'empresa (article 30 de la LPRL i articles 35, 36 i 37 del RSP).
- Treballadors que realitzin la funció de presència de recurs preventiu (article 32 bis de la LPRL i article 22 bis del RSP).
- Persones encarregades de la coordinació de les activitats empresarials (article 14 del Reial decret 171/2004, de 30 de gener).

3.3.4. Consulta i participació dels treballadors

La consulta i participació dels treballadors, en el marc de totes les qüestions que afectin la SST, parteix de l'establert a l'**article 18.2 de la LPRL** i queda completament desenvolupat al capítol V (**articles 33 a 39**) de la mateixa norma.

3.3.5. Vigilància de la salut

La vigilància de la salut dels treballadors, en matèria de prevenció de riscos laborals, està bàsicament regulada al **article 22 de la LPRL**.

Aquestes característiques de la vigilància de la salut dels treballadors establertes a la LPRL han estat complementades per l'**article 37.3 del RSP** (que ha de ser objecte d'estudi).

3.3.6. Protecció específica de determinats col·lectius de treballadors

A les empreses poden treballar determinats col·lectius de treballadors que, per les seves característiques personals o estat biològic, requereixen un determinat grau de protecció enfront dels riscos derivats del treball.

Aquests col·lectius són els següents:

1) Treballadors especialment sensibles a determinats riscos (art. 25 LPRL)

- Treballadors que, per les seves pròpies característiques personals o estat biològic conegut, inclosos aquells que tinguin reconeguda la situació de discapacitat física, psíquica o sensorial, siguin especialment sensibles als riscos derivats del treball.
- Treballadors que poden sofrir alteracions en la seva funció de procreació, en particular per l'exposició a agents físics, químics i biològics que puguin exercir efectes mutagènics o de toxicitat per a la procreació, tant en els aspectes de la fertilitat, com del desenvolupament de la descendència.

2) Treballadores embarassades, en situació d'embaràs, de part recent i lactants (art. 26 LPRL)

En relació amb aquest col·lectiu, també cal tenir en compte els annexos VII i VIII del RSP.

3) Treballadors menors de 18 anys (art. 27 LPRL)

3.3.7. Protecció dels treballadors cedits per empreses de treball temporal

Els treballadors contractats per empreses de treball temporal hauran de gaudir del mateix nivell de protecció en matèria de seguretat i salut que els restants treballadors de l'empresa en la qual presten els seus serveis.

La regulació bàsica d'aquesta protecció es troba recollida a l'**article 28 de la LPRL** i al **Reial decret 216/1999**, de 5 de febrer, sobre disposicions mínimes de seguretat i salut en el treball en l'àmbit de les empreses de treball temporal. En aquest reial decret, es concreten:

- les disposicions relatives a la celebració del contracte de posada a disposició
- les disposicions relatives a la celebració del contracte de treball
- les obligacions de l'empresa usuària prèvies a l'inici de la prestació de serveis pel treballador
- les obligacions de l'empresa usuària des de l'inici de la prestació de serveis del treballador

Vegeu també

Aquest apartat serà àmpliament desenvolupat en el mòdul "Regulació específica de seguretat i salut laboral que afecta determinats col·lectius de treballadors".

Vegeu també

Aquest apartat serà àmpliament desenvolupat en el mòdul "Regulació específica de seguretat i salut laboral que afecta determinats col·lectius de treballadors".

- les disposicions relatives a l'organització de les activitats preventives en l'empresa de treball temporal i en l'empresa usuària
- les activitats i treballs d'especial perillositat en els quals no es poden celebrar contractes de posada a disposició

3.3.8. Actuacions enfront d'emergències

L'empresari, tenint en compte la grandària i l'activitat de l'empresa, així com la possible presència de persones alienes a l'empresa, haurà de:

- Analitzar les possibles situacions d'emergència.
- Adoptar les mesures necessàries en matèria de primers auxilis, lluita contra incendis i evacuació dels treballadors.
- Designar el personal encarregat de posar en pràctica aquestes mesures i comprovar-ne periòdicament, si escau, el funcionament correcte. L'esmentat personal haurà de posseir la formació necessària, ser suficient en nombre i disposar del material adequat, en funció de les circumstàncies abans assenyalades.
- Organitzar les relacions que siguin necessàries amb serveis externs a l'empresa, en particular en matèria de primers auxilis, assistència mèdica d'urgència, salvament i lluita contra incendis, de manera que en quedi garantida la rapidesa i l'eficàcia.

Les instruccions mínimes que l'empresa ha d'establir i donar a conèixer compren tres apartats:

- què cal fer en cas d'emergència?
- què cal fer en cas d'accident?
- llista de telèfons d'emergència

Aquestes normes es recullen a l'article 20 de la LPRL i han de completar-se amb l'establert al Reial decret 393/2007, de 23 de març, pel qual s'aprova la norma bàsica d'autoprotecció dels centres, establiments i dependències dedicats a activitats que puguin donar origen a situacions d'emergència, amb tota la normativa sobre condicions de protecció contra incendis i amb la normativa específica que pugui afectar determinats sectors o activitats industrials.

Enllaç recomanat

A l'enllaç següent trobareu la norma citada, la lectura de la qual recomanem: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=boe-a-2007-6237>.

3.3.9. Actuacions enfront de riscos greus i imminents

L'article 21 de la LPRL regula les actuacions que s'han de desenvolupar davant d'un supòsit de risc greu i imminent, des de diverses perspectives:

- la primera, des de la visió de l'empresari i en el cas que els treballadors puguin en un futur trobar-se davant un risc greu i imminent (apartat 1 del citat article 21),
- la segona, des de la situació del treballador que es troba davant un risc greu i imminent (apartats 2 i 4), i

- la tercera, des de les competències que atorga la llei als representants legals dels treballadors (apartats 3 i 4).

3.3.10. Recerca d'accidents i altres danys per a la salut

L'article 16.3 de la LPRL estableix que:

«Quan s'hagi produït un dany per a la salut dels treballadors o quan, en ocasió de la vigilància de la salut prevista en l'article 22, apareguin indicis que les mesures de prevenció resulten insuficients, l'empresari durà a terme una recerca sobre aquest tema a fi de detectar les causes d'aquests fets».

Per la seva banda, l'article 6.1.a) del RSP ens recorda que l'avaluació de riscos haurà de revisar-se tenint en compte la recerca sobre les causes dels danys per a la salut que s'hagin produït.

D'altra banda, l'article 23 de la LPRL assenyala que l'empresari estarà obligat a notificar per escrit a l'autoritat laboral els danys per a la salut dels treballadors al seu servei que s'haguessin produït amb motiu del desenvolupament del seu treball, conforme al procediment establert a les normes següents:

- Ordre TAS/2926/2002, de 19 de novembre, en el cas d'accidents de treball.
- Ordre TAS/1/2007, de 2 de gener, en el cas de malalties professionals, recollides al quadre que s'aprova pel Reial decret 1299/2006, de 10 de novembre.

3.3.11. Coordinació d'activitats empresarials

La regulació de la coordinació d'activitats empresarials en matèria de prevenció de riscos laborals parteix de l'article 24 de la LPRL, que estableix les normes que regeixen la concurrència d'empreses en els supòsits següents:

- Concurrència de treballadors de diferents empreses en un mateix centre de treball.
- Concurrència de treballadors de diferents empreses en un mateix centre de treball, quan una de les empreses és titular del centre de treball.
- Concurrència de treballadors de diferents empreses en un mateix centre de treball, quan una de les empreses és la principal que contracta amb les altres la realització d'obres o serveis corresponents a la seva pròpia activitat.
- Concurrència en el cas de treballadors autònoms i empreses o només de treballadors autònoms.
- Contractes desenvolupats fora del centre de treball de l'empresa principal.

Enllaços recomanats

Als enllaços següents trobareu les normes citades, que han de ser objecte d'estudi:

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=boe-a-2002-22650>

<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=boe-a-2007-186>.

Aquest **article 24** va ser desenvolupat àmpliament pel **Reial decret 171/2004, de 30 de gener**.

3.3.12. Auditories

L'auditoria és un instrument de gestió que persegueix reflectir la imatge fidel del sistema de prevenció de riscos laborals de l'empresa, valorant-ne l'eficàcia i detectant les deficiències que puguin donar lloc a incompliments de la normativa vigent per permetre l'adopció de decisions dirigides al seu perfeccionament i millora.

La regulació bàsica de les auditories es recull als **articles 29 a 33 bis del RSP**.

3.3.13. Documentació

L'**article 23 de la LPRL** estableix la documentació que l'empresari haurà d'elaborar i conservar, en matèria de prevenció de riscos laborals, per posar a la disposició de l'autoritat laboral. Es tracta d'una documentació mínima, ja que altres articles d'aquesta llei i altres disposicions aplicables estableixen una documentació addicional que necessàriament i obligatòriament haurà d'elaborar i conservar l'empresari.

Segons el citat **article 23**, la documentació que l'empresari haurà d'elaborar i conservar és la següent:

- « 1. Pla de prevenció de riscos laborals, conforme al previst a l'apartat 1 de l'article 16 d'aquesta llei.
2. Avaluació dels riscos per a la seguretat i la salut en el treball, inclòs el resultat dels controls periòdics de les condicions de treball i de l'activitat dels treballadors, d'acord amb el que es disposa al paràgraf a) de l'apartat 2 de l'article 16 d'aquesta llei.
3. Planificació de l'activitat preventiva, incloses les mesures de protecció i de prevenció a adoptar i, si escau, material de protecció que hagi d'utilitzar-se, de conformitat amb el paràgraf b) de l'apartat 2 de l'article 16 d'aquesta llei.
4. Pràctica dels controls de l'estat de salut dels treballadors previstos a l'article 22 d'aquesta llei i les corresponents conclusions obtingudes en els termes recollits en l'últim paràgraf de l'apartat 4 del citat article.
5. Relació d'accidents de treball i malalties professionals que hagin causat al treballador una incapacitat laboral superior a un dia de treball. En aquests casos, l'empresari realitzarà, a més, la notificació a la qual es refereix l'apartat 3 d'aquest article».

Com a documentació obligatòria que també ha d'elaborar i conservar l'empresari, podem citar, entre altres, la següent:

1) En relació amb l'estructura organitzativa de l'empresa:

- Concerts amb serveis de prevenció aliens
- Nomenament dels òrgans formals de la prevenció en l'empresa, certificat de la formació específica rebuda i funcions

Enllaç recomanat

A l'enllaç següent trobareu la norma citada, que ha de ser objecte d'estudi detallat: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=boe-a-2004-1848>.

- Justificant que els treballadors designats o membres del Servei de prevenció propi formen part de la plantilla de l'empresa.

2) En relació amb la consulta i participació dels treballadors:

- Consulta de la modalitat preventiva als treballadors.
- Consulta als representants dels treballadors sobre els elements fonamentals del sistema preventiu (organització preventiva, avaluació de riscos, planificació preventiva, etc.).
- Actes de reunions en les quals es reflecteixin els compromisos adquirits en l'adopció de millores preventives.
- Actes de reunions del Comitè de Seguretat i Salut.

3) En relació amb l'avaluació i planificació de l'activitat preventiva:

- Procediments d'avaluació de caràcter general i específics aplicats.
- Certificats de calibratge d'equips utilitzats en mesures, quan aquestes hagin estat realitzades amb mitjans propis.
- Certificats de la qualificació dels tècnics que han realitzat l'avaluació.
- Revisions d'actualització de l'avaluació de riscos.

4) En relació amb les mesures i activitats a desenvolupar per eliminar o reduir els riscos:

- Projectes d'instal·lacions i equips i les corresponents autoritzacions reglamentàries.
- Manuals d'instruccions de màquines i equips de treball subministrats pels fabricants.
- Registres industrials i certificats d'inspecció d'organismes de control autoritzats en instal·lacions i equips sotmesos a reglamentació de seguretat industrial.
- Declaracions de conformitat d'equips sotmesos a directives específiques.
- Declaracions CE de conformitat de màquines i equips de treball.
- Registre de revisions i comprovacions de determinats equips de treball.
- Fitxes de dades de seguretat de substàncies i preparats perillosos.
- Declaracions de conformitat CE d'EPI.
- Fullets informatius d'EPI.
- Justificants de lliurament dels equips als treballadors.
- Justificants d'informació i formació als treballadors en el maneig d'equips.
- Instruccions de treball en tasques crítiques i normes de seguretat o criteris d'aplicació de la senyalització en els llocs de treball.

5) En relació amb la informació i formació dels treballadors:

- Justificants d'accions formatives específiques en matèria de prevenció de riscos laborals rebudes pels treballadors i acreditació de la formació rebuda

pels esmentats treballadors per poder ocupar un lloc de treball o tasques amb riscos.

- Justificants de formació dels treballadors contractats a empreses de treball temporal.
- Justificants d'accions formatives específiques en matèria de prevenció de riscos laborals rebudes pels treballadors, tant propis com aliens, i acreditació de la formació rebuda pels esmentats treballadors per poder ocupar un lloc de treball o tasca amb risc.
- Registres de la informació subministrada als treballadors sobre els riscos generals i específics als quals estan exposats.
- Procediments per a la informació i formació dels treballadors en prevenció de riscos laborals, així com per al control de la seva eficàcia.

6) En relació amb les activitats desenvolupades per al control de riscos:

- Registre de revisions de determinats equips de treball.
- Certificats d'inspecció d'organismes de control autoritzats per als equips sotmesos a reglamentació oficial.
- Programa de manteniment preventiu d'instal·lacions, màquines i equips.
- Programa de revisions d'ordre i neteja i condicions generals dels llocs de treball i procediment d'actuació.
- Programa d'observacions de treball i procediment d'actuació.
- Certificat de calibratge dels equips utilitzats en les mesures.
- Programa periòdic de control ambiental de riscos higiènics.
- Fitxes de dades de seguretat de substàncies i preparats perillosos.
- Programa de verificació de l'eficàcia de les mesures de prevenció i protecció.
- Prescripcions tècniques, programa de revisions i manuals d'instrucció dels equips que siguin font de generació de contaminació.

7) En relació amb la coordinació d'activitats empresarials:

- Informació facilitada als contractes o subcontractes que puguin veure's afectats sobre els riscos greus o molt greus existents al centre de treball, mesures preventives que s'hagin d'adoptar i mesures d'emergència que s'hagin d'aplicar i instruccions per a aquestes situacions.
- Informació recaptada dels contractes o subcontractes sobre els riscos i les mesures preventives que s'hagin d'adoptar i planificació preventiva.
- Avaluacions de riscos realitzades pels contractes.
- Informació dels riscos greus o molt greus que puguin generar les empreses concurrents.
- Acords establerts entre empreses per a la cooperació i l'autocontrol dels riscos.
- Acreditació de la qualificació dels treballadors dels contractes/subcontractes.

8) En relació amb les situacions d'emergència:

- Pla d'autoprotecció i pla d'emergència.
- Instruccions en el maneig d'equips i mitjans de lluita contra incendis i altres intervencions previsibles en el Pla d'emergència.
- Normes d'actuació en primers auxilis i registre de cures practicades.
- Cartells o targetes personalitzades amb informacions bàsiques: telèfons d'emergències i normes d'actuació.

9) En relació amb les situacions de risc greu i imminent: Informació facilitada als treballadors respecte a la possible existència de riscos greus i imminents per a la seva seguretat i salut.

10) En relació amb la recerca d'accidents i altres danys:

- Resultats de les recerques d'accidents realitzades i mesures preventives aplicades.
- Procediment documental de recerca d'accidents aplicat als accidents esdevinguts.

11) En relació amb la vigilància de la salut dels treballadors:

- Memòria i programació anual de l'activitat sanitària del servei de prevenció.
- Garantia de protecció de dades de caràcter personal relatiu a la vigilància de la salut i sol·licitud d'inscripció del fitxer de vigilància de la salut en el Registre general de protecció de dades.
- Consentiment dels treballadors quan la vigilància de la salut sigui voluntària.
- Consulta als representants legals dels treballadors sobre el Pla de reconeixements mèdics.
- Informe dels representants dels treballadors pel qual s'exceptuen del seu caràcter voluntari certs controls de l'estat de la salut.
- Protocols i procediments de vigilància de la salut en el cas de no existir o no utilitzar els protocols establerts pel Ministeri de Sanitat.
- Certificats mèdics d'aptitud.
- Comunicació als treballadors afectats dels resultats dels reconeixements mèdics.
- Acreditació del personal sanitari.

12) En relació amb treballadors especialment sensibles:

- Informació facilitada almenys als seus pares o tutors dels riscos existents en el lloc de treball que serà ocupat pel menor.
- Procediment per al canvi de lloc de treball en els supòsits de treballadors especialment sensibles a determinats riscos.

- Procediment per al canvi de lloc de treball en els supòsits de dones embarassades o de part recent (i lactants).

13) En relació amb els treballadors cedits per empreses de treball temporal:

- Certificats de la formació rebuda pels treballadors cedits.
- Certificat mèdic d'aptitud per poder ocupar el lloc de treball pel qual ha estat cedit.

14) En relació amb les auditories:

- Notificació sobre concurrència de condicions que no fan necessari recórrer a l'auditoria del sistema de prevenció de l'empresa.
- Resultat de l'auditoria externa efectuada.

3.4. Procediments generals o operatius

A l'apartat anterior hem assenyalat que un procediment és la forma especificada de realització d'una activitat. Així mateix, hem esmentat que el procediment ha d'incloure, com a mínim, què ha de realitzar-se i com ha de fer-se (el mètode de realització). Convé especificar, a més, el seu objectiu i (si pot predefinir-se), altres precisions relatives a la seva planificació (quan ha de realitzar-se) i organització (qui ha de fer-la). Finalment, han d'incloure's, quan escaigui, les dades o resultats de l'activitat que han de registrar-se.

3.4.1. Estructura d'un procediment

Tenint en compte l'assenyalat a l'apartat anterior, vegem a continuació una possible estructura d'un procediment:

- **Objectiu.** Què pretén el procediment?
- **Àmbit d'aplicació.** A qui s'aplica? I, si escau, exclusions, amb referència als procediments, si existeixen, que poden afectar aquestes exclusions.
- **Responsabilitats.** Cal indicar les diferents responsabilitats o competències que tenen cadascun dels subjectes que poden intervenir en el procediment, des del nivell més alt de l'empresa fins al treballador de qualificació professional més baixa, sense oblidar el servei de prevenció i els representants dels treballadors.
- **Definicions.** Cal definir tots aquells termes que, encara que apareguin en el procediment, poden ser interpretats de diferents formes.
- **Metodologia.** Es descriu tot el procediment operatiu que es pretén regular, indicant quan ha de realitzar-se i qui ha d'intervenir a cada moment o fase del procediment.
- **Referències.** Es descriuen totes les normes legals, reglamentàries i complementàries que incideixen en el procediment.
- **Annexos.** Es relacionen els annexos que té el procediment.

- **Control de canvis.** En aquest apartat es faran constar les actualitzacions que s'efectuïn del procediment i hi constaran la data i el motiu de l'actualització.
- **Distribució de còpies.** Cal deixar molt clar a qui es farà arribar una còpia del procediment després que aquest quedi aprovat pel màxim òrgan de l'empresa. Cal no oblidar que la representació legal dels treballadors ha de ser escoltada en l'elaboració dels procediments i ha d'estar en la llista de distribució.
- **Preparació, revisió i aprovació del procediment.** En aquest apartat, cal fer constar qui ha elaborat tècnicament el procediment, quan és convenient revisar-lo, si abans no ha sofert algun canvi, i quin òrgan l'ha aprovat i en quina data. Així mateix, és convenient que en aquest apartat es facin constar les diferents dates de consulta amb els representants legals dels treballadors.

Al primer full, es farà constar la denominació del procediment i el seu codi de registre. Els fulls del document han d'estar numerats i en cadascun es farà constar la versió del procediment i la seva data d'efectes.

3.4.2. Llistat de possibles procediments

La finalitat última dels procediments és tenir reglamentades totes les actuacions que es poden desenvolupar a l'empresa en matèria de prevenció de riscos laborals, de tal manera que totes aquestes actuacions es facin de la mateixa forma sigui qui sigui el que les realitzi. Aquesta homogeneïtzació de les actuacions facilita la intervenció i les possibles auditories que es duguin a terme.

A continuació, i com a llista exhaustiva (però no completa), esmentarem una sèrie de procediments que les empreses haurien d'elaborar, en funció de la seva grandària, perillositat i activitat industrial.

1) Procediments generals:

- procediment d'identificació, avaluació de riscos i planificació de mesures preventives
- procediment per a l'elaboració de l'informe final d'avaluació de riscos

2) Procediments de coordinació d'activitats preventives:

- procediment general de coordinació empresarial
- procediment de coordinació amb empreses del sector de la construcció
- procediments específics de coordinació per a situacions potencialment perilloses (lluïta integrada contra plagues urbanes: desinsectació, desratització)

3) Procediments de control operatiu:

- procediment per a la integració de la prevenció en projectes de construcció i reformes d'edificis
- procediment per a la integració i adquisició de béns i equips
- procediment per a la informació sobre riscos laborals als treballadors existents i de nova incorporació
- procediment per al canvi de lloc de treball per motius de salut
- procediment per a la gestió d'equips de protecció individual
- procediment per a la gestió d'equips de treball: màquines i eines
- procediment per a l'elaboració, implantació i actualització de plans d'emergència i autoprotecció
- procediment per a l'establiment de permisos de treball
- procediment per al calibratge dels aparells de mesura

4) Procediments de control documental:

- procediment per a l'elaboració dels procediments
- procediment per a l'actualització i difusió de la normativa de prevenció de riscos laborals
- procediment per al control i arxivament de la documentació
- procediment per a l'elaboració de la memòria anual del servei de prevenció

5) Procediments del sistema de gestió:

- procediment de notificació i recerca d'accidents o altres danys en la salut dels treballadors
- procediment per establir el programa de gestió de l'activitat preventiva
- procediment per a la comunicació de riscos
- procediment per a la formació
- procediment per a la informació
- procediment per establir els indicadors del sistema
- procediment per al control i el seguiment de les mesures correctores derivades de l'activitat preventiva
- procediment per a la realització d'auditories internes

6) Procediments de l'àrea psicosocial:

- procediment per a l'avaluació general del risc psicosocial
- procediment d'identificació, intervenció i resolució de situacions de possible etiologia psicosocial
- procediment per a la detecció i actuació en casos d'assetjament laboral (*mobbing*)
- procediment de prevenció i actuació en situacions de violència (especialment en empreses que presten serveis públics)
- procediment per a la detecció i actuació en casos d'aparició de la síndrome d'esgotament professional (*burn-out*)

7) Procediments de l'àrea ergonòmica: procediment d'avaluació ergonòmica específica.

8) Procediments de l'àrea d'higiene: procediment d'avaluació higiènica específica.

9) Procediments de l'àrea de vigilància de la salut:

- procediment general per a la vigilància de la salut
- procediment de vigilància de la salut per exposició a productes químics
- procediment de vigilància de la salut per treballats en pantalles de visualització de dades
- procediment de vigilància de la salut per exposició a agents biològics
- procediment de vigilància de la salut per exposició a radiacions ionitzants
- procediment de vigilància de la salut per exposició a riscos ergonòmics
- procediment de vigilància de la salut per exposició a riscos psicosocials
- procediment relatiu a l'examen bàsic de salut
- procediment d'actuació en cas d'exposició a plaguicides
- procediment d'actuació en cas d'accidents biològics

3.5. Exemple de contingut d'un pla de prevenció de riscos laborals

Com a exemple, a continuació s'exposa l'índex del contingut d'un pla de prevenció de riscos laborals.

1. Presentació
 - 1.1. Explicació de què és el pla
 - 1.2. Antecedents
 - 1.3. Situació actual
2. Declaració de la política preventiva
 - 2.1. Declaració de principis
 - 2.2. Compromisos de l'organització
3. Organització de l'activitat preventiva
 - 3.1. Estructura organitzativa. Funcions i responsabilitats
 - 3.2. Servei de prevenció. Funcions i responsabilitats
 - 3.3. Òrgans de participació. Funcions i responsabilitats
 - 3.4. Coordinació entre tots aquests òrgans
4. Planificació
 - 4.1. Identificació i avaluació dels riscos
 - 4.2. Planificació de l'activitat preventiva
5. Implementació

- 5.1. Formació i conscienciació
- 5.2. Comunicació
- 5.3. Documentació
- 5.4. Control de documents
- 5.5. Control operacional
- 5.6. Preparació i resposta enfront d'emergències
- 6. Comprovacions i accions correctores
 - 6.1. Mesura i supervisió dels resultats
 - 6.2. Accidents, incidents, no conformitats i accions de prevenció i protecció
 - 6.3. Registre i gestió de registres
 - 6.4. Auditories
- 7. Revisió del pla
 - 7.1. Millora contínua
 - 7.2. Memòria anual de les activitats preventives
- 8. Gestió del pla
 - 8.1. Elaboració i arxivament del pla
 - 8.2. Aprovació i distribució del pla
 - 8.3. Modificacions i actualitzacions del pla
 - 8.4. Fases d'implementació del pla

Per finalitzar aquest mòdul, s'indiquen a continuació, com a exemple, dos documents elaborats per Asepeyo, mútua col·laboradora amb la Seguretat Social núm. 151:

- Pla de prevenció de riscos laborals. Guia per a l'autoavaluació i millora del compliment dels requisits legals.
- Planificació de l'activitat preventiva. Guia per a l'autoavaluació i millora del compliment dels requisits legals.

Enllaços recomanats

Als enllaços següents trobareu els documents citats, la lectura detallada dels quals és aconsellable: https://prevencion.asepeyo.es/wp-content/uploads/g1e16019-guia-plan-de-prevencion-de-riesgos-laborales_asepeyo.pdf, https://prevencion.asepeyo.es/wp-content/uploads/g1e16021-guia-planificacion-de-la-actividad-preventiva_asepeyo.pdf.